

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Stibrála a soudců JUDr. Miroslava Stoklasy a JUDr. Heleny Karetové ve věci žalobce **Ing. Martina M.**, narozeného xxx, bytem xxx, zastoupeného Mgr. Ivanou Palánovou, advokátkou se sídlem v Plzni, Bezručova 33 proti žalované **České republice - Ministerstvu spravedlnosti** se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16, o **náhradu nemajetkové újmy**, k odvolání žalobce i žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 30. března 2015, č. j. 31 C 208/ 2013 – 278,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se výroku III. mění jen tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci 23.500 Kč, ve zbývajících částech a ve výroku II. se potvrzuje.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci náklady řízení před soudy obou stupňů ve výši 84.595,74 Kč do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem obvodní soud výrokiem I. uložil žalované povinnost zaslat žalobci písemně omluvu, jejíž znění bylo součástí výroku rozsudku. Výrokem II. soud uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 374.140 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku, výrokiem III. byl žalobní požadavek

na úhradu další částky 2.319.500 Kč zamítnut a výrokem IV. soud rozhodl o povinnosti žalované nahradit žalobci náklady řízení ve výši 65.882 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobce.

Žalobce se domáhal vůči žalované omluvy a zadostiučinění za nemajetkovou újmu v rozsahu 3,000.000 Kč v souvislosti s vedením trestního stíhání proti jeho osobě.

Soud prvního stupně po provedeném dokazování zjistil, že trestní stíhání vůči žalobci bylo zahájeno usnesením Policie ČR dne 18. 1. 2007 pro podezření ze spáchání trestných činů pokusu úvěrového podvodu, přípravy úvěrového podvodu, padělání a pozměňování veřejné listiny formou spolupachatelství. Na žalobce byla podána obžaloba, nicméně usnesením Městského soudu v Praze ze dne 4. 2. 2008 byla věc vrácena státnímu zástupci k došetření. Pro stejný skutek bylo opětovně dne 13. 3. 2008 zahájeno trestní stíhání žalobce pro tyto trestné činy. Stíhání skončilo usnesením Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 20. 1. 2010 s tím, že nebylo prokázáno, že skutek spáchal žalobce. Trestní stíhání trvalo od 18. 1. 2007 do 5. 2. 2010, v jeho rámci byl žalobce v koluzní vazbě v době od 18. 1. 2007 do 16. 8. 2007, tedy po dobu 211 dní a z vazby byl propuštěn na kauci 1.000.000 Kč složenou manželkou. V trestním řízení byl žalobce ohrožen sazbou odnětí svobody na 5 až 12 let. Soud na základě výsledku žalobce, svědeckých výpovědí Radka N. a Pavlíny M. zjistil, že výkon vazby měl na žalobce drtivý dopad, což se projevilo na jeho fyzickém stavu, když žalobce ve vazbě zhubnul asi 25 kilogramů. Od počátku výkonu vazby byl žalobce pod dohledem psychologa, psychiatra i odborných lékařů. Byla mu doporučena psychoterapie a jeho stav byl hodnocen jako xxx reakce na stresovou zátěž těžšího typu. Žalobce bral ve vazbě xxx. Přísnější režim koluzní vazby dále prohloubil žalobcovy pocity frustrace. Vazební stíhání i následné psychické potíže žalobce se podepsaly na rozvratu žalobcova manželství, neboť po skončení stíhání se žalobce psychicky velmi změnil. Došlo u něho i k poklesu prestiže ve společnosti, když bydlí ve vesnici, kde žije 140 obyvatel. Před zahájením stíhání žalobce pracoval jako obchodní ředitel společnosti s příjmem 50.000 Kč hrubého měsíčně a měl slíben výrazně vyšší příjem. Po skončení stíhání pracoval jako realitní makléř s podstatně nižším příjmem. Ve svém pracovním oboru nese následky snížené důvěryhodnosti v souvislosti s trestním stíháním.

Při stanovení výše odškodnění za nemajetkovou újmu způsobenou výkonem vazby soud vycházel z judikatury Nejvyššího soudu ČR, a to rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 2357/2010, kde je mimo jiné uvedeno, že adekvátním odškodněním je částka v rozmezí 500 až 1.500 Kč za 1 den trvání vazby, když soud zváží veškeré okolnosti stíhání poškozeného.

Tento rozsah náhrady je spíše orientační povahy a obvodní soud dospěl k závěru, že spravedlivým odškodněním újmy vzniklé žalobci výkonem vazby je částka 2.000 Kč za jeden den trvání vazby s ohledem na masivní zásah stíhání do žalobcovy osobnostní sféry. Vazba trvala téměř třičtvrtě roku, žalobce z ní byl propuštěn po složení kauce ve výši 1.000.000 Kč na základě záruky tehdejší manželky žalobce. Zhubnul o 25 kg, což představovalo třetinu jeho váhy, došlo k zásahu i změně žalobcovy osobnosti v psychologickém smyslu a šlo o vazbu zpřísněnou. V důsledku změn v žalobcově psychice se rozpadlo jeho manželství s Pavlínou M., následně došlo i k poklesu jeho příjmu a v místě bydliště byla značně postižena žalobcova čest a dobré jméno. Za 211 dnů trvání vazby náleží žalobci částka 422.000 Kč celkem. Z tohoto titulu obdržel již v minulosti od žalované částku 202.560 Kč, takže mu z tohoto titulu náleží 219.440 Kč.

Za újmu spojenou s vedením trestního stíhání žalobce obdržel od žalované částku 46.800 Kč. Obvodní soud celkovou dobu trestního postihu žalobce rozdělil na dvě období, a to na dobu vazebního stíhání, kdy mu přiznal za 211 dní zadostiučinění ve výši 100 Kč denně a za dalších 902 dnů trestního stíhání 200 Kč denně, tedy celkem 201.500 Kč. Po odečtu plnění 46.800 Kč mu tedy bylo z tohoto titulu přiznáno 154.700 Kč. Ve zbytku byla žaloba pro nedůvodnost zamítnuta v rozsahu částky 2,319.500 Kč. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl dle § 140 odst. 3 o.s.ř. a přiznal žalobci náklady řízení za právní zastoupení advokátem, dále cestovní výdaje právního zástupce a náhradu za ztrátu času.

Proti zamítavému výroku III. podal žalobce včasné odvolání, v němž uvedl, že se ztotožňuje se skutkovými závěry obvodního soudu, dal na zvážení odvolacímu soudu výši přiznaného odškodnění za nemajetkovou újmu, kterou ze strany obvodního soudu hodnotil jako nepřiliš vysokou. Souhlasil s tím, jak soud stanovil výši nemajetkové újmy za výkon vazby v rozsahu 2.000 Kč denně, avšak neztotožnil se s výší úhrady za nemajetkové újmy za celkovou dobu trestního stíhání. Zadostiučinění z tohoto titulu by se jevilo žalobci jako přiměřené v rozsahu částky 500 Kč denně. Navrhl, aby v tomto rozsahu byl napadený rozsudek změněn a žalobě i ve výroku III. vyhověno.

Proti vyhovujícímu výroku a výroku o nákladech řízení podala rovněž včasné odvolání žalovaná s tím, že peněžité plnění, které již mimosoudně žalobci poskytla považuje za dostatečné. Dle rozhodnutí soudu prvního stupně by se fakticky žalobci dostalo dvojího odškodnění za dobu, kdy byl ve vazbě. Lze připustit, že v daném případě došlo k nesprávnému úřednímu postupu orgánů činných v trestním řízení spočívajícího v porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, nicméně celková výše odškodnění by měla být přiměřená. Odvolatelka vytkla obvodnímu soudu, že náhradu újmy za výkon

vazby nepřiměřeně zvýšil nad hranici 1.500 Kč denně, na níž judikatura odkazuje. Soud zde akcentoval xxx žalobce, který na trestní stíhání vůči své osobě reagoval silněji, než bylo možno očekávat. Odvolatelka dále poukázala na to, že manželství se žalobci rozpadlo až o rok a dva měsíce později, než bylo trestní řízení pravomocně skončeno a v takovém případě mezi rozvodem a trestním stíháním chybí příčinná souvislost. Navrhla, aby v odvolacím řízení byl napadený rozsudek ve vyhovujícím výroku II.změněn a žaloba zamítnuta.

Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně z podnětu podaného odvolání v rozsahu výroku II. III., a IV dle § 212, § 212a odst. 6 o.s.ř. a dospěl k závěru, že odvolání žalobce je zčásti důvodné, zatímco odvolání žalované je zcela nedůvodné. Výrok I., jímž obvodní soud nařídil žalované zaslat žalobci písemnou omluvu nebyl odvoláním napaden a tedy ani odvolacím soudem přezkoumáván.

Při stanovení výše nemajetkové újmy v souvislosti s trestním stíháním soud ve smyslu judikatury Nejvyššího soudu (rozhodnutí publikované pod sp. zn. R 122/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, 30 Cdo 2357/2010 publikované pod sp. zn. R 52/2012, 30 Cdo 1771/14, 30 Cdo 2357/2010 i Ústavního soudu sp. zn. IV ÚS 1572/11) vyšel z toho, že odškodnění nemůže být mechanické, paušalizované či provedené pouze matematickým výpočtem. Celková výše přiznané újmy musí spočívat v posuzování individuality daného případu. Součástí úvahy o přiměřenosti přiznaného zadostiučinění bude v porovnání shody a odlišností obdobných případů s tím, že jen tak soudní rozhodovací praxe naplní své poslání rozhodnout spravedlivě.

Částečně obdobnou povahu měla věc projednávána Městským soudem v Praze pod sp. zn. 20 Co 48/2013 (shora citované rozhodnutí Nejvyššího soudu, který věc posuzoval v dovolacím řízení pod sp. zn. 30 Cdo 2813/2011), kde šlo o starostu obce, který byl rovněž stíhán pro hospodářské trestné činy(mimo jiné i pro trestný čin podvodu), kde trestní stíhání trvalo 3 roky, nicméně žalobce, který byl v postavení starosty obce nebyl stíhán vazebně. Hrozil mu nižší trest v rozsahu šesti měsíců až tří let odnětí svobody. V tomto případě došlo ke zproštění obžaloby v odvolacím řízení. V tomto případě bylo přiznáno zadostiučinění za nemajetkovou újmu za trestní řízení za 3 roky stíhání v celkové výši 150.000 Kč.

V jiné věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 15 Co 418/2009 (věc Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2357/2010 publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod sp. zn. R 52/2012) šlo o případ, kdy byl stíhán muž pro trestný čin podvodu, a to i vazebně, doba trestní stíhání činila jeden a čtvrt roku, byl zproštěn obžaloby. Za trestní stíhání i výkon

vazby obdržel 300.000 Kč. Jeho potíže byly zejména psychického rázu v souvislosti s výkonem vazby, když v souvislosti s pobytem ve vazbě bylo znalecky prokázáno, že u této osoby vznikla xxx.

Shora uvedená rozhodnutí Nejvyššího soudu obecně uvádí, že zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, není stanoveno přímo právním předpisem a je ponecháno na úvaze soudu, aby zvážil všechny okolnosti případu. Při stanovení formy a výše zadostiučinění je třeba vždy vycházet z povahy trestní věci, z délky trestního stíhání a především z dopadu trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby. Forma a výše zadostiučinění by neměla být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti. Přiznání plnění v peněžité formě je namíste zejména tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému měla satisfakce dostat.

V dané souzené věci odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, k nimž neměl výhrad.

Dokazování bylo doplněno výsledkem žalobce v odvolacím řízení. Z tohoto důkazu odvolací soud zjistil, že manželství žalobce se rozpadlo v důsledku trestního řízení. Všechny okolnosti případu, zejména domovní prohlídky v místě bydliště poznamenaly psychický stav žalobce i jeho manželky. U žalobce došlo ke xxx, která byla konstatována ve zprávách psychiatrů. Žalobce byl v tomto oboru dlouhodobě léčen, došlo v důsledku stíhání k xxx, které postupně vedly ke vzniku rozvodové situace. Původně měl se svojí manželkou velmi dobrý vztah, který však byl okolnostmi trestního stíhání narušen. Manželka rovněž vyčkala s odstěhováním ze společného bydliště až poté, co došlo ke skončení stíhání, neboť poskytla v souvislosti s propuštěním žalobce z vazby za něho záruku a rovněž byla nucena zaplatit kauci ve výši 1,000.000 Kč.

Na základě takto doplněného dokazování odvolací soud dospěl k závěru, že neobstojí námitka žalované, že došlo k přerušení příčinné souvislosti mezi trváním trestního stíhání žalobce a rozvodem manželství. Všemi provedenými důkazy před obvodním soudem bylo zjištěno, že došlo ke změně osobnosti žalobce, což mělo vliv i na manželské soužití, které nevydrželo všechny potíže ze stíhání plynoucí. Z tohoto důvodu odvolací soud dospěl k závěru, že lze akceptovat výši zadostiučinění za trvání vazby v rozsahu 2.000 Kč za jeden den, což je částka převyšující obvyklou hranici stanovenou shora citovanou judikaturou Nejvyššího soudu. Bylo přihlédnuto k tomu, že žalobci byla omezena svoboda v prostorách přísnějšího typu vazební věznice formou tzv. koluzní vazby, v důsledku pobytu vazby žalobce zhubl o 25 kg a nastaly u něj potíže, které vedly ke ztrátě jeho postavení na pracovním trhu

(žalobce přišel o postavení obchodního ředitele firmy s poměrně vysokým měsíčním příjmem).

U satisfakce za nezákonné trestní stíhání odvolací soud dospěl k závěru, že zde existuje jistá podobnost ze shora uvedeným případem sp. zn. 30 Cdo 2813/2011. I zde došlo k trestnímu stíhání trvajícím více let pro hospodářské trestné činy. V citované věci došlo k úhradě zadostiučinění za trestní stíhání v rozsahu 150.000 Kč. Tento srovnávaný případ má však odlišnost v tom, že v něm nedošlo k vazebnímu stíhání, účastníku hrozil nižší trest a potíže spojené s trestním stíháním nebyly tak značné jako u žalobce (nedošlo ani k rozpadu manželství ani ke značným psychickým následkům). V porovnání s tím u žalobce hrozila podstatně vyšší trestní sazba 5 až 12 let odnětí svobody. V souvislosti s tím byla základní výměra zadostiučinění za trestní stíhání ve výši 150.000 Kč zvýšena o 10 %. O dalších 10 % byla zvýšena i proto, že k trestnímu stíhání žalobce došlo opakovaně pro tentýž skutek, když orgány činné v trestním řízení v obou usneseních o zastavení stíhání konstatovaly, že pro takto drastický postih žalobce nebyly dány zákonné podmínky. Konečně u žalobce došlo i k masivnímu zásahu do jeho osobní sféry v souvislosti s rozpadem manželství, ztrátě prestiže v místě bydliště, i prokázaným psychickým potížím, které se projevují po skončení stíhání do současné doby. V souvislosti s těmito následky byla zvýšena náhrada nemajetkové újmy o dalších 30 %. Žalobci tak náleží náhrada za nemajetkovou újmu v souvislosti s trestním stíháním ve výši 225.000 Kč (základní výměra 150.000 zvýšená o 50 %, tedy o 75.000 Kč).

V odvolacím řízení byl proto z důvodů shora uvedených rozsudek ve výroku II. potvrzen jako věcně správný, když odvolací soud akceptoval, že náhrada zadostiučinění za nemajetkovou újmu byla přiznána z titulu vazby ve výši 219.440 Kč (s přihlédnutím k plnění od žalované ve výši 202.560) a za celkovou dobu trestního stíhání bylo přiznáno soudem prvního stupně 154.700 Kč (s přihlédnutím k plnění ze strany žalované ve výši 46.800 Kč).

Ke změně rozsudku došlo pouze u výroku III. postupem dle ustanovení § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. Došlo k tomu vzhledem ke shora uvedené úvaze odvolacího soudu o výši zadostiučinění za dobu trestního stíhání, když žalobci celkově náleží z tohoto částka 225.000 Kč. Žalobci se dostalo ze strany žalované a dle výroku II. z tohoto titulu pouze plnění ve výši 201.500 Kč, zbývá tedy ještě přiznat žalobci další 23.500 Kč (225.000 Kč - 201.500 Kč = 23.500 Kč). Ve zbývající části výroku III. byla zamítavá část tohoto výroku potvrzena postupem dle § 219 o.s.ř.

Vzhledem k částečné změně rozsudku odvolací soud dle § 224 odst. 2 o.s.ř. znovu rozhodoval o nákladech řízení před soudem prvního stupně.

Respektoval zde stejně jako soud prvního stupně judikaturu Nejvyššího soudu (usnesení sp. zn. 30 Cdo 3378/2013), kdy soud vychází při náhradě za nemajetkovou újmu v otázce nákladů řízení z tarifní hodnoty vyhlášky č. 177/76 Sb. za právní zastoupení advokátem z ustanovení § 9 odst. 4 písm. a) citované vyhlášky. Totožně jako soud prvního stupně odvolací soud dospěl k závěru, že žalobci za řízení před soudem prvního stupně náleží náhrada za 11 a půl úkonu právní služby po 3.100 Kč, 12 paušálních náhrad hotových výloh po 300 Kč za 1 úkon, dále žalobci náleží náhrada cestovních výdajů v souvislosti s cestovním právní zástupkyně k jednání v rozsahu 9.598 Kč, náhrada za promeškaný čas ve výši 800 Kč za jednu cestu a 21% náhrada DPH, vše v součtu 65.882 Kč.

Za odvolací řízení náleží žalobci náhrada za právní zastoupení a to za 3 úkony právní pomoci po 3.100 Kč (odvolání proti rozsudku, vyjádření k odvolání žalované a účast při jednání dne 4. 11. 2015, dále náhrada za 1 úkon v poloviční výši za účast při vyhlášení rozsudku dne 11. 11. 2015, 4 paušální náhrady hotových výloh po 300 Kč, a náhrada cestovních výdajů za cestu právní zástupkyně na trase Plzeň - Praha a zpět v rozsahu 163 km při ceně nafty 29 Kč za 1 litr, deklarované průměrné spotřeby vozidla 7,7 litru na 100 km, sazbě základní náhrady dle § 157 odst.4 písm. b) zákona č. 262/2006 Sb. v rozsahu 3,70 Kč, což činí náhradu za jednu cestu ve výši 949,27 Kč, za 2 cesty 1.898,54 Kč. Dále náhradu za ztrátu času dle § 14 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. v rozsahu 8 hodin, tedy ve výši 1.600 Kč, k tomu 21% DPH v částce 3.265,20 Kč celkem 18.813,74 Kč. Náklady řízení před soudem prvního stupně i před soudem odvolacím tak činí celkem 84.595,74 Kč (65.882+18.813,74 Kč = 84.595,74 Kč).

Poučení : Proti měnícímu výroku rozsudku není dovolání přípustné. Proti potvrzujícímu výroku lze podat dovolání do dvou měsíců ode dne doručení tohoto rozsudku k Nejvyššímu soudu ČR v Brně prostřednictvím soudu prvního stupně za podmínek uvedených v § 237 o.s.ř.

V Praze dne 11. listopadu 2015

JUDr. Zdeněk S t i b r a l, v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Kolářová Lenka